

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย และ การรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดโดย
ลำดับ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มประชากร

ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทุกคน
จำนวน 422 คน ดังแสดงรายการโดยละเอียดในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มประชากรในแต่ละเขตจำแนกตามที่ตั้ง

ลำดับที่	เขต	จำนวนโรงเรียน	จำนวนผู้บริหาร
1.	พระนคร	11 โรงเรียน	11 คน
2.	ป้อมปราบ	4 โรงเรียน	4 คน
3.	ปทุมวัน	9 โรงเรียน	9 คน
4.	สัมพันธวงศ์	3 โรงเรียน	3 คน
5.	บางรัก	5 โรงเรียน	5 คน
6.	ดุสิต	16 โรงเรียน	16 คน
7.	พญาไท	5 โรงเรียน	5 คน
8.	ยานนาวา	15 โรงเรียน	15 คน
9.	พระโขนง	48 โรงเรียน	48 คน
10.	บางเขน	30 โรงเรียน	30 คน
11.	บางกะปิ	31 โรงเรียน	31 คน
12.	ธนบุรี	16 โรงเรียน	16 คน
13.	คลองสาน	7 โรงเรียน	7 คน
14.	ภาษีเจริญ	22 โรงเรียน	22 คน
15.	บางขุนเทียน	34 โรงเรียน	34 คน
16.	บางกอกน้อย	25 โรงเรียน	25 คน
17.	คลองตัน	22 โรงเรียน	22 คน
18.	บางกอกใหญ่	6 โรงเรียน	6 คน
19.	มีนบุรี	31 โรงเรียน	31 คน
20.	ลาดกระบัง	19 โรงเรียน	19 คน
21.	หนองจอก	37 โรงเรียน	37 คน
22.	ราษฎร์บูรณะ	13 โรงเรียน	13 คน
23.	หนองแขม	9 โรงเรียน	9 คน
24.	ห้วยขวาง	4 โรงเรียน	4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งมี 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ ด้านสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามมี 5 ข้อ คือ เพศ อายุ วุฒิ ตำแหน่ง และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะพฤติกรรมผู้นำ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยวิธีดัดแปลงมาจากแบบสอบถามพฤติกรรมพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

(The Fundamental Interpersonal Relationship Orientation Behavior Questionnaire ของชุตซ์ (Schutz) ฉบับ FIRO-B ฉบับแปลและเรียบเรียง โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีนิภา คุปรัตน์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ มีคำตอบเป็นทางเลือกตามระดับความถี่ 6 ระดับ คำถามมีทั้งสิ้น 54 ข้อ ตามลักษณะพฤติกรรม 6 ลักษณะคือ

1. ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการร่วมประสานสัมพันธ์ 9 ข้อ
2. ลักษณะพฤติกรรมความต้องการในการร่วมประสานสัมพันธ์ 9 ข้อ
3. ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการควบคุม 9 ข้อ
4. ลักษณะพฤติกรรมความต้องการในการควบคุม 9 ข้อ
5. ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งความรักใคร่ผูกพัน 9 ข้อ
6. ลักษณะพฤติกรรมความต้องการความรักใคร่ผูกพัน 9 ข้อ

การเรียงลำดับข้อคำถามไม่ได้เรียงตามลำดับลักษณะพฤติกรรม แต่ได้แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 มีคำถาม 16 ข้อ แต่ละคำถามมีทางเลือกโดยให้ผู้ตอบได้เลือกตามระดับความถี่ 6 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย
- 2 หมายถึง ปฏิบัติบ่อย ๆ แต่ไม่เป็นประจำ
- 3 หมายถึง ปฏิบัติเป็นครั้งคราว
- 4 หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้งแล้วแต่โอกาส

5 หมายถึง แพบไม่ไคปฏิบัติเลย

6 หมายถึง ไม่เคยไคปฏิบัติเลย

ตอนที่ 2 มีคำถาม 24 ข้อ ให้เลือกตามระดับความถี่ 6 ระดับดังนี้

1 หมายถึง บุคคลเกือบทุกคน

2 หมายถึง บุคคลจำนวนมาก

3 หมายถึง บุคคลส่วนน้อย

4 หมายถึง บุคคลบางคน

5 หมายถึง คนเพียง 1 - 2 คน

6 หมายถึง ไม่มีใครเลย

ตอนที่ 3 มีคำถาม 14 ข้อ ให้เลือกตามระดับความถี่ 6 ระดับ ดังนี้

1 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย

2 หมายถึง ปฏิบัติบ่อย ๆ แต่ไม่เป็นประจำ

3 หมายถึง ปฏิบัติเป็นครั้งคราว

4 หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้งแล้วแต่โอกาส

5 หมายถึง แพบไม่ไคปฏิบัติเลย

6 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

รวมแบบสอบถามทั้ง 2 ส่วน จำนวน 59 ข้อ

2. เกณฑ์การให้คะแนน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามจำนวน 5 ข้อ ไม่ให้คะแนน เนื่องจากเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ภาพทั่ว ๆ ไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามจำนวน 54 ข้อ การให้คะแนนได้ยึดเกณฑ์ที่ใช้กับแบบสอบถามพฤติกรรมพื้นฐานทางความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ฉบับภาษาอังกฤษของชุตซ์ (Schutz) ซึ่งกำหนดคะแนนไว้ ข้อคำถามละ 1 คะแนน ดังนั้นในแต่ละลักษณะพฤติกรรม จึงมีคะแนนให้พฤติกรรมละ 9 คะแนน จากคำถามแต่ละข้อ มีคำตอบหรือทางเลือกที่ใช้ได้จึงได้คะแนน ถ้าคำตอบที่ใช้ไม่ได้จะไม่ได้คะแนน ทั้งนี้โดยมีคำตอบหลายคำตอบ คึงรายละเอียดของคำตอบที่ใช้ได้แบ่งเป็นตอน ๆ ดังนี้

	I	C	A
E	1	2	3
W	4	5	6

ข้อที่ 1 ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการร่วมประสานสัมพันธ์
(Expressed Inclusion, EI)

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
1	1,2,3,
3	1,2,3,4
5	1,2,3,4
7	1,2,3,4
9	1,2
11	1,2
13	1,2
15	1
16	1

ข้อที่ 2 ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการควบคุม (Expressed Control, EC)

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
30	1,2,3
33	1,2,3
36	1,2
41	1,2,3,4

คำถามที่	คำตอบที่ใช่ได้
44	1,2,3
47	1,2,3
50	1,2
53	1,2
54	1,2

ช่องที่ 3 ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งความรักใคร่ผูกพัน (Expressed Affection, EA)

คำถามที่	คำตอบที่ใช่ได้
4	1,2
8	1,2
12	1,2
17	1,2
19	4,5,6
21	1,2
23	1,2
25	4,5,6
27	1,2

ช่องที่ 4 ลักษณะพฤติกรรมความต้องการในการร่วมประสานสัมพันธ์ (Wanted Inclusion, WI)

คำถามที่	คำตอบที่ใช่ได้
28	1,2
31	1,2
34	1,2
37	1
39	1

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
42	1,2
45	1,2
48	1,2
51	1;2

ข้อที่ 5 ลักษณะพฤติกรรมความต้องการในการควบคุม (Wanted Control, WC)

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
2	1,2,3,4
6	1,2,3,4
10	1,2,3
14	1,2,3
18	1,2,3
20	1,2,3
22	1,2,3,4
24	1,2,3,
26	1,2,3

ข้อที่ 6 ลักษณะพฤติกรรมความต้องการความรักใคร่ผูกพัน (Wanted Affection, VA)

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
29	1,2
32	1,2
35	5,6
38	1,2
40	5,6
43	1

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
46	5,6
49	1,2
52	5,6

3. การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

คำถามส่วนที่ 1 ถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำราและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

คำถามส่วนที่ 2 ถามลักษณะพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามพฤติกรรมพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (The

Fundamental Interpersonal Relationship Orientation Behavior Questionnaire ของชอซ์ (Schutz) และฉบับแปลเรียบเรียงโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัฐนิภา คุปรัตน์

หลังจากได้ศึกษาค้นคว้าและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงได้เขียนแบบสอบถาม ในส่วนที่ 1 เขียนในลักษณะแบบตรวจตอบ และส่วนที่ 2 เขียนในลักษณะแบบเลือกตอบ โดยพิจารณาในลักษณะของภาษาให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมและสื่อความหมายของภาษาไทย ให้เข้าใจสำหรับผู้ตอบและคงความหมายเดิมของต้นฉบับภาษาอังกฤษ เมื่อสร้างแบบสอบถามทั้ง 2 ส่วนเสร็จ ได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ถูกต้องตามเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ตอบ ตลอดจนภาษาให้สละสลวย สื่อความหมายต่อความเข้าใจได้ดีขึ้น

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ส่งไปให้กลุ่มประชากรจำนวน 422 คน โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย ได้ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยต่อผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

และผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้อนุเคราะห์พร้อมทั้งขอความร่วมมือต่อหัวหน้าเขต จำนวน 24 เขต ของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามต่อผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 422 คน ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนโดยผ่านงานศึกษาเขตทุกเขตให้ช่วยส่งและรับคืนแบบสอบถามให้ โดยผู้วิจัยไปรับคืนจากงานศึกษาเขตทุกเขตด้วยตนเอง

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 422 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 363 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.01 เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ จำนวน 11 ฉบับ คงเหลือคิดเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 352 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.41 ดังจำแนกรายละเอียดตามตารางที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเขต

ร.ที่	เขต	จำนวนทั้งสิ้น			
		สง	รัตน	ไมสมบูรณ	คงเหลือ
1.	พระนคร	11	11	-	11
2.	ป้อมปราบ	4	4	-	4
3.	ปทุมวัน	9	3	-	3
4.	สัมพันธวงศ์	3	3	-	3
5.	บางรัก	5	5	-	5
6.	คูสิต	16	10	2	8
7.	พญาไท	5	4	-	4
8.	ยานนาวา	15	14	-	14
9.	พระโขนง	48	40	1	39
10.	บางเขน	30	25	1	24
11.	บางกะปิ	31	25	-	25
12.	ชนบุรี	16	13	-	13
13.	คลองสาน	7	5	1	4
14.	ภาษีเจริญ	22	19	-	19
15.	บางขุนเทียน	34	31	-	31
16.	บางกอกน้อย	25	22	1	21
17.	คลองสาน	22	20	2	18
18.	บางกอกใหญ่	6	5	-	5
19.	มีนบุรี	31	30	1	29
20.	ลาดกระบัง	19	16	-	16
21.	หนองจอก	37	35	1	34
22.	ราษฎร์บูรณะ	13	11	-	11
23.	หนองแขม	9	8	-	8
24.	ห้วยขวาง	4	4	1	3
	รวม	422	363	11	352

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจให้คะแนน

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตรวจวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมผู้นำ ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งจะได้อะไรคะแนนพฤติกรรม 6 ลักษณะคือ

1. พฤติกรรมการแสดงออกในการร่วมประสานสัมพันธ์
2. พฤติกรรมความต้องการในการร่วมประสานสัมพันธ์
3. พฤติกรรมการแสดงออกในการควบคุม
4. พฤติกรรมความต้องการในการควบคุม
5. พฤติกรรมการแสดงออกซึ่งความรักใคร่ผูกพัน
6. พฤติกรรมความต้องการความรักใคร่ผูกพัน

ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเต็มลักษณะพฤติกรรมละ 9 คะแนน

2. การหาค่าคะแนนเฉลี่ย ของลักษณะพฤติกรรมผู้นำ คำนวณหาค่าเฉลี่ยของกลุ่มแยกตามสถานการณ์ของผู้ตอบ และคำนวณหาค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นของกลุ่มประชากร โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$$X = \text{คะแนนเฉลี่ย}$$

$$\sum X = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนคนในกลุ่มประชากร}$$

3. การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของลักษณะพฤติกรรมผู้นำทั้ง 6 ลักษณะ คำนวณหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแยกตามสถานการณ์ของผู้ตอบ และคำนวณหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมทั้งสิ้นของกลุ่มประชากร โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N}}$$

\bar{X} = คะแนนเฉลี่ย

N = จำนวนคนในกลุ่มประชากร

4. จำแนกระดับคะแนนของลักษณะพฤติกรรมผู้นำ ทั้ง 6 ลักษณะ โดยกำหนดเกณฑ์ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เกณฑ์การแบ่งระดับลักษณะพฤติกรรมผู้นำ

ระดับลักษณะพฤติกรรมผู้นำ	คะแนนเฉลี่ย
ต่ำ	0 - 3
ปานกลาง	4 - 6
สูง	7 - 9

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย